

remarcat complexitatea temei abordate, care se simte pe tot parcursul lucrării.

Pentru bibliotecari, care sunt mereu în căutarea celor mai bune practici pentru a-și îndeplini rolul de intermediari între informație și comunitate, cartea lui Robert CORAVU *Evaluarea informațiilor din mediul online: nu crede și cercetează* este un instrument indispensabil.

CORAVU, Robert. *Evaluarea informațiilor din mediul online: nu crede și cercetează*. București: Editura Universității din București – Bucharest University Press, 2021. 166 p. ISBN 978-606-15-1273-4. (Colecția „Biblioteca științelor informării”)

CZU 821.135.1(478).09=135.1

**MISTERELE GRĂDINILOR
POEZIEI LUI PAUL MIHNEA:
despre biobibliografia
Paul Mihnea – maestru al poeziei /
*Паул Михня – мастер поэзии***

*Miroslava METLEAEVA,
doctor în filologie*

Înainte de a trece la subiectul publicării cărții bilingve – biobibliografia *Paul Mihnea – maestru al poeziei / Паул Михня – мастер поэзии* (Chișinău, 2023), aș dori să mă opresc asupra genului biografic dedicat personalităților care au jucat un rol important în cultura și literatura țării noastre. Nu se poate spune că acest gen este, în prezent, foarte popular în rândul scriitorilor care sunt gata să își asume sarcina dificilă de a spune povestea vieții altcuiva, deoarece genul biografic este unul dintre puținele în care subiectul este adesea prezent. Editurile de astăzi se concentrează, de obicei, pe propriile

alegeri, ghidate de interesele politicii editoriale și concepute, în primul rând, pentru consumator și efectul economic. În general, din punctul meu de vedere, biografiile publicate sunt în majoritate oficiale, adică sunt comandate de agențiile guvernamentale și realizate independent, din inițiativă personală, pe propriul risc.

În cursa vieții moderne, în atmosfera plină de cataclisme, inclusiv în sfera culturii, ne îndepărtăm treptat de personalitățile iconice ale trecutului recent, care au avut o mare importanță pentru formarea umanului în om, și nu observăm oamenii extraordinari care sunt aici și acum. Și totuși, după cum se spune, un loc sfânt nu este niciodată gol. Conștientizarea, aș spune, chiar iluminarea cu privire la necesitatea de a oferi generațiilor viitoare informații despre cine a fost și cine este semnificativ în istoria țării noastre mici, dar bogate în talente extraordinare, s-a reflectat în activitățile practice ale Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”.

Colecția bibliografică a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” include studii bibliografice fundamentale, cum ar fi monografii bibliografice, bibliografii dedicate anumitor subiecte de interes public sau cultural și, subliniem, biobibliografii despre viața și opera unor personalități marcante din domeniul științei, culturii, literaturii și artei, bazate pe cercetări, realizate de personalul de cercetare al rețelei de biblioteci municipale, completând astfel, într-o anumită măsură, golul de gen din industria editorială.

Revenind la tema biobibliografiei publicate recent, *Paul Mihnea – maestru al poeziei / Паул Мухня – мастер поэзии*, putem spune că, pentru atingerea scopurilor acestui proiect, au fost unite eforturile mai multor organizații – Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” și Biblioteca Evreiască „Ițic Mangher”, volumul editat cu sprijinul financiar al Primăriei municipiului Chișinău, sub egida Direcției Generale Cultură și Patrimoniul Cultural a Consiliului municipal Chișinău.

Această publicație a prezentat, în premieră, mult așteptata biografie documentată a celebrului poet român și basarabean Paul Mihnea, autorul *Coroanei de sonete* și traducător, centenarul nașterii căruia a fost marcat în anul 2021. Ar trebui să aducem un omagiu creatorilor direcți ai acestei cărți mici, dar bogate informațional: alcătuitoarei Tatiana Iskimji, curatorului ediției, dr. Mariana Harjevschi, coordonatoarei Anna Bațmanova și editorului Ivan Pilchin. Toți cei implicați au făcut din această publicație un exemplu remarcabil de literatură de popularizare.

Alcătuirea a reușit să combine documente oficiale și mărturii ale contemporanilor, rudelor, prietenilor și admiratorilor într-un întreg unitar, ceea ce a permis realizarea unui portret creativ al lui Paul Mihnea. Această abordare a făcut posibilă păstrarea informațiilor despre această personalitate extraordinară (care, treptat, se estompează), pentru a le prezenta generației actuale de cercetători și amatori ai cuvântului artistic. În ceea ce privește interesul public, acesta se îndreaptă adesea spre viața privată, adică, în timp ce sursele oficiale destinate specialiștilor sunt limitate la literatură de referință (dicționare, enciclopedii, cataloage etc.), aspectele mai puțin cunoscute din viața personală a altora atrag un interes general. Aceste detalii nu doar că reflectă comportamentul unei persoane, ci și alegerile sale morale. Astfel, această carte mică a devenit o sinteză a celor două perspective.

În biobibliografie, datele biografice ale poetului, cercetările, recenziile, eseurile, publicațiile despre Paul Mihnea, memoriile, proza și poezia sa sunt intercalate cu indici auxiliari, descrieri bibliografice ale documentelor, pagini dintr-un album foto etc.

Orice biografie începe cu originea poetului. Desigur, nu se poate omite naționalitatea personajului, deoarece aceasta este importantă: fiecare națiune are o mentalitate specială care își lasă amprenta asupra individului. Boris Mihnea, fiul poetului, a citat în memoriile sale un vers puțin cunoscut al lui Paul Mihnea, care exprimă clar atitudinea acestuia față de evreitatea sa (citatul este prezentat prin abreviere): „Tatăl meu m-a asigurat că sunt imaginea exactă a fratelui său, pe care petliuriștii l-au tăiat ca pe un miel, în fața propriei sale mame. Imaginea exactă a fratelui meu, săracul!” „La fel”, a spus el, „este și negul de pe nas”:

De la Petliura la Auschwitz
L-au ucis de o mie de ori și l-au tăiat în bucăți.
Dar negul meu, cu care îmi este încoronat nasul,
Neagă moartea băiatului – și punctul.

Opera poetului a fost marcată de conflicte dramatice cu oficialitățile sovietice, care i-au afectat profund statutul („rengații Pasternak și Mihnea”), inclusiv excluderea sa din Uniunea Scriitorilor. După 7 ani, a fost reintegrat în această organizație.

Figură remarcabilă a culturii și literaturii, academicianul Mihai Cimpoi, abordând tema conformismului, caracteristică realismului socialist, subliniază, în *Istoria deschisă a literaturii române din Basarabia*, că poeții precum „Liviu Deleanu (Lipa Cligman), Paul

Mihnea (Pinhas Șilman), Anatol Gujel nu se împacă lăuntric cu imperativele oficiale, cultivând un lirism de factură intelectualistă sau intimistă, de fond sufletesc general-uman” (p. 284).

Nu pot să nu citez cuvintele lui Mihai Dolgan, critic literar, membru titular al Academiei de Științe a Moldovei, despre darul unic al poetului: „Paul Mihnea este un maestro consacrat al sonetului și al sonetului-cunună – cea mai complexă și mai dificilă formă fixă de versificație. În genere, sonetul reprezintă pentru orice poet o piatră de încercare dintre cele mai serioase în ceea ce privește capacitățile sale de imaginație și invenție, de măiestrie și ingeniozitate prozodică. O piatră de încercare în a spune gânduri multe și frumoase în cuvinte puține și armonioase, în a îmbina lirismul cu meditația filozofică, generalizarea artistică cu poanta sau cu formularea sentențioasă, în a respecta cu strictețe cerințele canonice ale speciei. Pentru P. Mihnea, sonetul nu este o simplă experiență, un simplu exercițiu, ci o necesitate organică a talentului său, o modalitate eficace de a se exprima pe sine și a exprima trăirile intime ale aproapelui în mod organic, laconic, măiestrit”¹.

Paul Mihnea vorbea fluent mai multe limbi – franceza, germana, rusa și altele, cunoștea latina. Dar limba sa natală era româna. Specific pentru poetul-traducător este faptul că a tradus din limbile originale. Traducerile sale în română i-au inclus pe Virgiliu, Ovidiu, Rilke, Valéry, Verlaine, Nekrasov și alții.

De mare interes este și eseuul lui Traian Vasilcău *Nu m-am putut abține să nu răspund*, publicat în secțiunea „Cercetări și recenzii”. Descriind impresia pe care Paul Mihnea i-a făcut-o în timpul vizitei sale cu puțin timp înainte de moartea poetului, Vasilcău notează: „A scrie despre Paul Mihnea înseamnă, de fapt, mai mult decât a scrie. Cele câteva pagini de recenzii despre poet, semnate de P. Komarovski, A. Cosmescu, V. Coroban, R. Prodan, I. German, M. Cimpoi, I. Ciocanu, nu pot reflecta complexitatea gândului cuprins în creația poetului. Plătind un anumit tribut vechiului contrast de idei, poetul, cu valoarea creației sale, și-a rezervat un loc considerabil în palmaresul poeziei noastre” (p. 24).

Nu pot să nu remarc secțiunea mică, dar încăpătoare – „Poezii și proză dedicate lui Paul Mihnea”. Rândurile din poezia *Dor de Paul Mihnea* de T. Vasilcău ating inima: „Poetul, condamnat la nepăsare,/ Ai fost și ai rămas ascuns în astre” (p. 61). Amintiri ale lui

¹ DOLGAN, Mihai. *Un liric al emoțiilor intelectuale*. În: *Literatura și Arta*, 16 oct. 1997. – P. 4

Boris Mihnea, fiul poetului; un scurt eseu al poetei Simona Teșler și povestirea *Plimbare* de Kirill Frolov, nepotul poetului, deschid pagini surprinzătoare din viața poetului.

Pe măsură ce înaintezi în lectura textului, ai impresia că îl citești ca pe o ficțiune fascinantă, adâncindu-te în vicisitudinile destinului unei personalități neconvenționale. Alcătuitorul biobibliografiei, asemenea lui Sherlock Holmes, a descoperit faptele printre paginile îngălbenite ale arhivelor.

Din aspectele pur bibliografice ale publicației, trebuie menționat că aceasta cuprinde 206 de surse, a căror selecție a fost finalizată la 31 decembrie 2021. Căutarea documentelor s-a efectuat folosind următoarele surse bibliografice: *Cărțile Moldovei sovietice* (1956-1985), *Cronica presei RSSM* (1956-1989), *Bibliografia Națională a Moldovei* (1999-2021), *Calendarul Național* (1991, 2001, 2011, 2021), periodice neincluse în *Bibliografia Națională a Moldovei*, precum și resurse online.

Lucrările și publicațiile editate în limba română cu grafie chirilică (înainte de anul 1989) sunt transliterate în grafie latină. Descrierile bibliografice sunt întocmite conform standardului STAS 7.1: 2003 *Înregistrarea bibliografică. Descrierea bibliografică. Cerințe și reguli generale de alcătuire*. Abrevierile cuvintelor sunt date în conformitate cu standardul SM SR ISO 832: 2005 *Reguli pentru abrevierile termenilor bibliografici*.

Pentru a facilita utilizarea biobibliografiei, au fost alcătuiți indicii auxiliari: nominali, cronologici, periodici și resurse electronice.

Secțiunea „Opere” conține lucrările poetului publicate sub formă de carte, lucrări incluse în colecții și antologii și lucrări publicate în periodice.

Cred că această publicație, pregătită cu atenție, va deveni un stimulent pentru noi lucrări ale cercetătorilor operei acestui remarcabil poet și traducător și va trezi interesul aprins al tinerilor iubitori de poezie pentru cel care nu putea trăi nicio zi fără o strofă.